

níkovce černající, rozrazil klasnatý a jestřábník chlupáček. Zvířenu reprezentují rovněž zajímavé a vzácné druhy z říše hmyzu. Například vřetenuška třeslicová je lokální kriticky ohrožený druh, který žije na pcháči osetu. Kriticky ohrožený motýl hnědásek podunajský žije v ČR pouze v NP Podyjí a Bílých Karpatech. Správa NP Podyjí obnovila v této lokalitě tradiční pastvu ovcí a koz, která společně s pravidelným kosením napomáhá při rekonstrukci stepních trávníků a zamezuje šíření agresivních druhů keřů a trav (ovsík vyvýšený, třtina křovištní).

V rámci soustavy Natura 2000 je oblast součástí Evropsky významné lokality Podyjí a Ptačí oblasti Podyjí, která je vymezena pro dva vzácné druhy ptáků – strakapouda jižního a pěnicí vlaškou.

Nad svahem Gránického potoka severovýchodně od Mašovic nalezneme Přírodní památku Šafářka, která byla vyhlášena z důvodu ochrany suché acidofilní louky s výskytem vzácných a zajímavých rostlinných druhů (kostřava ovčí, jetel horský, pavínek modrý, čilimníkovec černající, vítod obecný a vstavač obecný).

V zatopeném Mašovickém lomu, který byl vyhlášen rovněž jako přírodní památka, žije populace ohroženého čolka dravého a dalších chráněných obojživelníků.

Lesy v okolí Mašovic

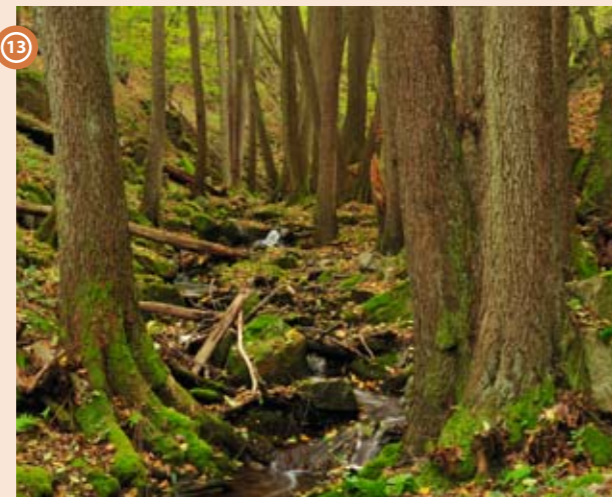
V okolí obce Mašovice rostou především listnaté a smíšené lesy. Převládají zde bohaté bukové doubravy s habrem a dále kyselé nebo kamenité a vysychavé habrové doubravy. Mimo převažujícího dubu zde najdeme širokou škálu dalších dřevin – habr, lípy, javory, jeřáby, jasan, břízu, olši a další jednotlivě nebo skupinovitě vtroušené druhy.

Na části území v této oblasti byly lesy v minulosti člověkem pozměněny. Na plošině tak najdeme zbytky člověkem uměle vysazených monokultur borovice lesní. Pomístně se zde také vyskytuje nepůvodní modřín či nevhodně vysazený smrk ztepilý. Nepůvodní a nevhodně vysazené druhy jsou postupně nahrazovány dřevinami, které na tyto lokality přirozeně patří.

Většina lesů v okolí Mašovic bude sloužit k prezentaci přírodě šetrných způsobů péče o les veřejnosti nebo zde budou prováděny speciální zásahy ve prospěch zvláště chráněných druhů či společenstev. Zbývající část lesů nacházejících se na stráních nad řekou Dyjí je, popř. bude ponechána přírodním procesům.

Turistika

Mašovice díky své poloze na okraji lesů národního parku představují pro návštěvníky dobré nástupní místo za účelem poznání Podyjí. Jsou poměrně dobře dostupné autobusem ze Znojma, ti kteří sem přijedou autem, mohou zaparkovat kdekoli v obci či na okraji lesa směrem ke Znojmu.

Právě od malého parkoviště na okraji lesa vede zelená turistická značka pro pěší k nedalekému Andělskému mlýnu. Odsud lze pokračovat po zelené k 1,5 km vzdálenému Královu stolci, nebo po žluté k poněkud vzdálenější Mašovické stělnici.

Kráľův stolec je krásným vyhlídkovým místem nedaleko Mašovic. Na vyhlídkové plošině byl zcela nedávno opraven malý dřevěný altán, ze kterého vidíme hladinu Znojenské vodní nádrže obklopené převážně rozsáhlými listnatými lesy východního okraje Národního parku Podyjí. Při nízkých stavech vody zahlédneme zbytky jezu bývalého Trauznického mlýna zaplaveného při stavbě přehrady. Na protějším svahu řeky lze vidět rozsáhlé kamenné moře, na jehož horním okraji je plošina Sealsfieldova kamene, pěšky dostupná z Popic či Havraníků, tedy obcí na pravém břehu Dyje.

Výlet na Kráľův stolec lze spojit s návštěvou Hradiště či historického města Znojma. Z vyhlídky pokračujeme do Znojma po zelené turistické značce směrem východním, ta nás postupně zavede na několik míst na horní hraně údolí Dyje, ze kterých se otevírají krásné výhledy na Hradiště, za ním ležící město Znojmo a další místa v rovinách za Znojmem.

Pokud se vydáme přímo z Mašovic nebo od Andělského mlýna opačným směrem, dostaneme se na bývalou Mašovickou stělnici, rozsáhlé bezlesí na okraji Národního parku Podyjí, kde byla v nedávné minulosti zahájena experimentální pastva polodivokých koní za účelem údržby těchto ploch a zachování biodiverzity na místech dříve obhospodařovaných Armádou České republiky. Pokud pokračujeme od stělnice dál na západ, dojdeme do Podmolí, ze kterého můžeme navštívit celou řadu zajímavých míst národního parku (např. vinice Šobes, údolí Devíti mlýnů, zřícenina Nového Hrádku apod.).

Pro vyznavače cykloturistiky jsou Mašovice rovněž vhodným startovním místem do území Národního parku Podyjí. Jako skvělý tip na výlet pro průměrně zdatné cyklisty lze doporučit okruh po cyklotrase Klubu českých turistů č. 5000, na kterém postupně uvidí vyhlídku Kráľův stolec, historické Hradiště, pás vřesovišť od Kraví hory až po Hnanice, údolí Devíti mlýnů, vinici Šobes a okraj Mašovické stělnice. Přes obec Podmolí směrem západním se nabízejí výlety do centrální a západní části národního parku, např. k Novému Hrádku, na Čížovsko či Vranovsko. Pro příznivce turistiky na koních je ideální možností toulání se po rozsáhlých plochách bývalé Mašovické stělnice.

Obec Mašovice

669 02 Mašovice 52
tel.: +420 515 236 621, e-mail: oumasovice@volny.cz
www.masovice.cz

Správa Národního parku Podyjí

Na Vyhlídce 5, 669 01 Znojmo
tel.: +420 515 226 722, e-mail: info@nppodyji.cz
www.nppodyji.cz

Autoři textů: Jan Kos, Petr Lazárek, Anna Maixnerová, Petr Vančura; Autoři fotografií: archiv Správy Národního parku Podyjí, Antonín Komenda, Václav Klivan, Petr Lazárek, Robert Stejskal; Vydala: Správa Národního parku Podyjí v říjnu 2017; Grafická úprava, sazba a tisk: Profi-tisk group s.r.o.

10 Travník na Mašovické stělnici jsou druhově velmi bohaté
11 Modrásek kozincový žije na porostech bobovitých rostlin a keřů v teplých oblastech Moravy
12 Na narušované místo s výskytem pcháčů je vázána vzácná a ohrožená vřetenuška třeslicová

13 Listnaté dřeviny převládají nejen v Mločím údolí, ale obecně všude v lesích v okolí obce

14 Vyhlídkový altán na Králově stolci je častým cílem návštěvníků Národního parku Podyjí
15 Pastva ovcí je účinným způsobem obhospodařování rozsáhlých ploch bezlesí na Mašovické stělnici

16 Zákruty Mločoho údolí pod Andělským mlýnem

17 Mašovický lom je nejen přírodní památkou, ale i plochou vhodnou ke koupání zejména uprostřed horkého léta
18 Vyhlídka na Znojenskou přehradu a historické Znojmo z turistické stezky mezi Královým stolcem a Hradištěm

MAŠOVICE

HISTORIE OBCE
PŘÍRODA V OKOLÍ
TURISTIKA

Věž kostela sv. Jana Křtitele v období rozkvetlého jara

**Rovinatá plošina nad údolím Mašovického potoka a jeho úrodná niva je místem, kde lidé našli svůj domov už v pradáv-
ných dobách. Nálezy kamenných hlazených nástrojů a kera-
miky jsou toho jasným dokladem. Už tehdy lidé poznali, že
úrodná země se tu snoubí s krásou a zapustili tu kořeny.**

**Jejich volba byla správná. Místo nikdy zcela úplně neosi-
řelo a také dnes sem ročně zavítají tisíce návštěvníků. Kromě
současnosti je zajímavá i minulost naplněná událostmi až po
okraj.**

Poloha obce

Mašovice jsou jednou z větších obcí ochranného pásma Národního parku Podyjí. Leží v mírně zvlněné zemědělské krajině na dohled města Znojma a díky své poloze jsou vhodnou vstupní branou do lesů národního parku i blízkého Gránického údolí.

Místní geologické podloží je z větší části tvořeno dvojslíd-
ným granitem tzv. dyjského masivu, do kterého se hluboce
zařezává řeka Dyje na své cestě směrem ke Znojmu. Západní
a severní okolí obce již leží na mladších sedimentech, zejmé-
na spraších a fluvialních sedimentech čtvrtohorního stáří.

Středem obce protéká Mašovický potok, který odvádí
veškeré vody hlubokým Mločím údolím do řeky Dyje. V bez-
prostředním okolí obce je několik drobných vodních nádrží
(rybník Na Prádle, Andělský rybník), plošně nejrozsáhlejší
vodní plochou je ale zatopený bývalý Mašovický lom na vý-
chodním okraji obce.

Z historie obce

Oblast Mašovic byla osídlena dávno před vlastním založe-
ním obce. Osídlení zdejšího prostoru dokládají četné vyko-
pávky a archeologické nálezy z mladší doby kamenné. Jde
o objekty s lineární, vypíchanou a moravskou malovanou
keramikou, to znamená, že tu lidé prokazatelně žili už před
rokem 5 000 př. n. l. Nejvýznamnější je objev dvojitého ron-
delu. Takováto monumentální kruhová architektura nemá na
Moravě obdoby. Velikost mašovického rondelu byla určena
pomocí leteckého průzkumu. Průměr vnitřního kruhu je 80
metrů, zatímco vnější kruh má průměr 110 metrů. K čemu
takové stavby sloužily? Pravděpodobně jako pravěká kalen-
dária, jako místa, kde se shromažďovali obyvatelé z nejbliž-
šího okolí. Samozřejmě byly tyto stavby i svědky pravěkých
rituálů.

Samotné založení obce Mašovice se vztahuje k roku 1046.
První písemná zmínka o Mašovicích je již z roku 1052. Je to
listina, kterou Břetislav I. daroval mezi jinými statky obec Ma-
šovice staroboleslavské kapitule.

V popise olomoucké diecéze z roku 1131 jsou Mašovice
uváděny jako ves patřící ke znojemskému kostelu. Další zprá-
vy jsou pak z roku 1220 v listině, kterou kastelán Jirman da-
ruje část lesa v Mašovicích kostelu sv. Markéty v Příměticích.
V roce 1252 Přemysl Otakar II., ještě jako markrabě moravský,
daroval část Mašovic Hradištskému probošství, a to ke kos-
telu sv. Hypolita. Po porážce Přemysla Otakara II. u Suchých
Krůt na Moravském poli byla obec vyplněna jednotkami
Rudolfa I. Habsburského.

Vpádem krále Rudolfa na Moravu utrpěly také Mašovice
velké škody. Vesnice zpustla, a proto byla znovu osídlena

osadníky ze Šatova. Z ro-
ku 1324 se zachovala
listina, která obsahova-
la úmluvu s šatovským
rychtářem o obsazení
osmi lánů v Mašovicích
zpustlých válkou. Další
dva lány byly obsazeny
roku 1335 farářem s tím,
že po jeho smrti případ-
nou probošství. Roku
1408 jsou v obci zazna-
menáni čtyři lánici, pod-
daní hradu Bítov, který
byl ve správě Lichtenbur-
ků. Počátkem třicetileté
války byl řád Křižovníků
ve finanční tísní a odpro-
dal některé pozemky
sedlákům. Po třicetileté
válce bylo v Mašovicích
31 obydlých domů a 14
neobydlých.

Nejstarší dominantou obce je gotický kostel, který je za-
svěcen sv. Janu Křtiteli. První zmínky pocházejí ze 13. století.
Vnitřek kostela je vyzdoben v barokním slohu. Boční oltáře
a kostelní obrazy pocházejí z roku 1859. První škola byla
v obci asi od 18. století v objektu bývalé Pelánovy hospody
(dnes budova obecního úřadu). V roce 1841 byla postavena
škola, která dnes slouží jako fara. Roku 1907 byla za kos-
telem postavena škola nová, která se používá pro školní účely
dodnes.

Součástí Německé říše se staly Mašovice 24. listopadu
1938. Během druhé světové války se zapojili do západního
odboje místní občané kapitán Alois Šoba, poručík František
Starý a svobodník Stix. Všichni bojovali v Anglii.

Na území obce je také řada významných objektů, které
jsou zapsané ve státním seznamu nemovitých kulturních pa-
mátek. Jde o farní kostel sv. Jana Křtitele, boží muka u školní
zahrady, pocházející z roku 1639 a zdobená reliéfem Krista,
a kapličku za kostelem.

Kostel sv. Jana Křtitele

Kostel je historickou dominantou obce v majetku Rytířské-
ho řádu Křižovníků s červenou hvězdou. První zmínky o něm
pocházejí ze 13. století. Původně gotická stavba byla později
přestavována. Úpravy se prováděly v 17. století a poté v tři-
cátých a padesátých letech 19. století. Objekt tvoří jediná loď
s kněžištěm, které zakončuje pětiboký závěr a hranolová věž.
Interiér je dekorován v barokním stylu. Obraz nad hlavním
oltářem je dílem malíře F. A. Maulberstche. Věž kostela je ty-

pická cibulovitým tvarem s lucernou, přičemž na vrcholu je
umístěna nově pozlacená makovice s křížem. Původně byly
na věži zavěšeny tři zvony, nejstarší pocházel z 16. století.
Dva z nich byly v době první světové války odvezeny. Jeden
se kupodivu vrátil po dlouhých více než třiceti letech zpět
a dnes je zavěšen ve zvonici. Od roku 1996 v ní visí ještě další
dva zvony zasvěcené sv. Cyrilu a Metodějovi a sv. Václavu.

Rytířský řád Křižovníků s červenou hvězdou

Hlavní patronkou ryze českého řádu je jeho zakladatelka
sv. Anežka Přemyslovna. Křižovníci, kteří vznikli ze špitálního
bratrstva, se starali o nemocné chudé i poutníky, avšak vět-
šina jejich špitálů a hospiců zanikla za husitských válek. Poté
se křižovníci stali řádem řeholních kanovníků, jejichž hlavní
činností je duchovní správa na farách. Řád však dodnes fi-
nančně podporuje činnost řady nemocnic, ačkoliv sám žád-
nou nespravuje. Jako znak používali členové řádu původně
rovnoramenný červený kříž na černém plášti, od roku 1252
je dole doplněný o červenou hvězdu.

Z řádu v roce 1822 tajně zběhl Karel Antonín Postl (1793
– 1864), sekretář velmistra, původem z Popic u Znojma. Od-
plul do Ameriky, kde přijal jméno Charles Sealsfield. V roce
1826 vydal v Londýně protirakouský pamflet Austria as it is
(Rakousko, jaké je). Napsal i řadu románů s indiánskou téma-
tikou. Spisovatelův dobrodružný život připomíná expozice
v jeho rodném domě v Popicích u Znojma.

Andělský mlýn

Objekt Andělského nebo také Horního mlýna stojí v údo-
lí na východ od Mašovic. Pozdně renesanční stavba z roku
1695 (původně majetek řádu Křižovníků s červenou hvěz-
dou) se zbytky sgrafitové výzdoby je sice ve špatném stavu,
ale i tak stále láká návštěvníky Národního parku Podyjí. Je
to ostatně poslední - byť jen částečně - zachovaný mlýn na
jeho území.

Franz Anton Maulbertsch

Rakouský malíř a rytec, i když se v závěru své tvůrčí cesty
přiklonil ke klasicismu, patří k významným představitelům
rokoka nebo pozdního baroka ve střední Evropě. Jeho fresky
lze obdivovat v Mikulově, na zámku v Kroměříži, v Primaciál-
ním paláci v Bratislavě i v pražské Strahovské knihovně. Na
Znojemsku jsou Maulbertschova díla k vidění také v Louc-
kém klášteře ve Znojmě, v kostele sv. Hypolita na Hradišti
a v kostele v obci Dyje.

Přírodní poměry okolí Mašovic

Mločí údolí je název spodní části hluboce zaříznutého
údolí Mašovického potoka, který ve skalním podloží vytvořil
množství zaklesnutých meandrů. Potok v některých místech
překonává vysoké skalní stupně a vytváří drobné peřeje. Ve
svazích vznikla řada mrazových srubů, balvanových hald
a proudů. V údolí nalezneme kromě olše lepkavé a habru
obecného i několik jedinců buku lesního a menší porost
jedle bělokoré. Mločí údolí hostí i zajímavé zástupce květe-
ny, například brambořík nachový, vzácnou ostřici tlapatou
a bažanku vejčitou. V území je známá letní kolonie netopýra
rezavého a zimní úkryty netopýra velkouchého a netopýra
řasnatého. Bylo zjištěno hnízdění strakapouda prostředního.
Pravidelně se zde vyskytuje ještěrka zelená a užovka podpla-
matá. V údolí je častý mlok skvrnitý a řada dalších obojživ-
níků, v tůňkách pak vranka obecná a rak říční. Z nápadných
druhů brouků byli nalezeni roháč obecný, tesařík obrovský
a krajník pižmový.

Jižně pod obcí se nachází Mašovická stělnice, bývalý vo-
jenský areál a stělnice pro pěchotní vojsko, jejíž provoz byl
ukončen v roce 1994. Lokalita je významná výskytem cen-
ných teplomilných stepních společenstev se vzácnými
druhy rostlin, například
vstavač obecný, vřes obec-
ný, skalník celokrajný, čilim-

1 Mašovické stodoly s věží kostela sv. Jana Křtitele

2 Torzo „Mašovické Hedviky“ bylo objeveno při zevrubném archeologickém průzkumu až v roce 2007

3 Boží muka z roku 1639 se nacházejí u silniční zatáčky vedle mašovické školy

4 Pomník padlým v obou světových válkách

5 Kostel sv. Jana Křtitele je přirozenou dominantou obce

6 Andělský mlýn v Mločím údolí stále čeká na svoje využití

7 Kaštanová alej v centru mašovického náměstí

8 Hlaváček plamenný je vzácný teplomilný plevel úhorů, souvrátí a jiných pravidelně narušovaných půd

9 Vstavač obecný neboli kukačka je jedním ze tří druhů orchidejí, které dosud přežívají v suchých trávnících bývalé vojenské stělnice